

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

українські «винахідники», отримавши патент на «вішак для речей», почали звертатися в регіональні відділення митниці та просили призупиняти оформлення вантажів, на які у них є ексклюзивний патент [4]

Отже, враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що існування «сірого ринку» і «патентного тролінгу» в Україні досить вагомо впливає на економіку країни в негативному сенсі. Законодавством фактично надається монополія на використання об'єкта інтелектуальної власності шляхом отримання охоронного документа. Тобто, виробник може самостійно створити свою товарну нішу на ринку. Наявність патентної монополії створює умови для науково-технічного процесу, розвитку ринку інновацій. Але незважаючи на все це, патентна монополія є короткостроковою за своєю природою (за часом дії охоронного документа).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кирик А., Подоляк В. Захист прав інтелектуальної власності на митниці. *Юрист і закон*. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA012596.
2. Прокопов О.А. Патентна монополія: вплив на конкуренцію, «патентний тролінг» та «сірий імпорт» в Україні. *Вісник донецького національного університету*. 2014. № 1.
3. Официальный веб-сайт информационного портала Обозреватель. URL: <http://ukr.obozrevatel.com/news/v-ukraini-60-70-odyagu-i-vzuttya-kontrabanda-i-sirijimport.htm>
4. Лахути Н. Краткий гид по патентному троллингу. URL: <http://pravo.ru/interpravo/practice/view/89645/>.

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ФОТОГРАФІЧНІ ТВОРИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Тарасенко А. О.

Магістрантка ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Уткіна М. С.

к.ю.н., викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

В епоху розвитку науково-технічного прогресу, а також – загальнодоступності засобів соціальної комунікації та поширення інформаційних технологій із значною швидкістю, особливої уваги заслуговує питання щодо забезпечення права власності на фотографічні твори в мережі Інтернет. Це зумовлено тим, що у зв'язку із порушенням права інтелектуальної власності у мережі Інтернет, специфічності та особливостей набуває саме відновлення такого порушеного права. На сьогоднішній день актуальним та

болючим залишається питання щодо порушень у сфері інтелектуальної власності в мережі Інтернет, зважаючи на відсутність чіткого алгоритму, який би доводив факт порушення такого права, а також – типового способу встановлення особи-порушника.

На даний час із розвитком технологій, загальнодоступність та різноманіття засобів для фіксування зображень дозволяє кожній особі хоча б раз спробувати себе в ролі фотографа. Зі стрімким сплеском популяризації використання соціальних мереж серед громадян, мистецтво фотографування у свою чергу, також набуває стрімкої популярності. Все більше осіб реєструється та активно використовує такі соціальні мережі як, наприклад, Instagram або Facebook, адже найяскравіші та найважливіші моменти з життя ми намагаємось закарбувати не тільки в пам'яті, а й на цифровому носії та поділитися такими моментами із підписниками та друзями.

Проте, на жаль, із розвитком всесвітньої мережі Інтернет та активним використанням соціальних мереж, актуалізується проблема щодо зловживання у рамках цього середовища. Проблема порушення авторського права і суміжних прав в мережі Інтернет є досить актуальною для вітчизняного законодавства, адже в ньому відсутнє визначення «фотографічний твір», а також – чинним законодавством не встановлено ознак та критеріїв, що визначають фотографічне зображення як твір мистецтва, а не буденне фото.

Загалом, аналізуючи питання, пов'язане із охороною та захистом прав інтелектуальної власності на фотографічні твори, що розташовані в мережі Інтернет, доречно звернути увагу на його актуальність не тільки як для сучасного вітчизняного законодавства, а також для законодавчої бази європейських країн.

Так, згідно з ч. 1 ст. 12 Закону України «Про авторське право і суміжні права», авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір, не залежать один від одного, а відчуження матеріального об'єкта, в якому втілено твір, не означає відчуження авторського права і навпаки [1]. Проте, не беручи до уваги чіткість даної законодавчої норми, внаслідок неправильного розмежування інституту авторського права і права власності на практиці виникають порушення прав авторів фотографічних творів.

Відповідно до ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» та Цивільного кодексу України, фотографічні твори, виконані способами, подібними до фотографії охороняються як об'єкти авторського права. Варто зауважити, що авторським правом охороняються лише фотографії, які є результатом творчої діяльності людини, - як оприлюднені, так і не

оприлюднені, як завершені, так і незавершені незалежно від їх призначення, жанру, мети [2].

Проаналізувавши положення, що міститься у науковому доробку Г. В. Омельченка та Ю. В. Вітківської, звертаємо увагу на те, що не кожна фотографія є об'єктом авторського права, а тільки та, яка являє собою твір мистецтва. Специфіка фотографічного твору також зумовлюється його трансформацією з однієї форми відтворення (звичайне фото) в іншу форму (цифрове фото), що спричиняє особливий правовий захист та охорону цифрових фотографічних творів [3]. На думку вищезазначених науковців, особливу увагу необхідно приділити використанню фотографічних творів як елементу веб-дизайну, а також в інших випадках використання фотографічних творів в Інтернет-середовищі.

На даний час відмінності між правовою охороною авторського права на цифрові фотографічні твори та звичайними творами мистецтва, свідчать про потребу правового регулювання розмежування їх правової охорони. Це зумовлено тим, що у цифровому середовищі фотографічне зображення зберігається в нематеріальній формі, що безпосередньо ускладнює захист авторського права на фотографічний твір [3].

За позицією Г. Дорожка, відмічаємо те, що основною проблемою правової охорони фотографічних творів є їх використання в Інтернеті, адже у мережі Інтернет значно складніше встановити порушника авторських прав. Це спричинено тим фактом, що в процесі неправомірного розміщення фотографії в мережі Інтернет фігурують кілька осіб, серед яких власник доменного імені, власник сайту (який може бути іншою особою, ніж власник доменного імені), власник хост-сервера, провайдер послуг зв'язку мережі Інтернет [4].

Також акцентуємо увагу на позицію представників наукової спільноти Д. Ф. Куц та А. М. Іванова. Вони підкреслюють, що труднощі ідентифікації користувача Інтернет-мережі є підґрунтям неможливості визначення структурного складу правовідносин, що відбуваються у віртуальному просторі. На їх думку, слід звернути увагу на роль провайдера як зв'язуючого елемента у даному механізмі цих специфічних відносин. Адже саме через провайдера кожен із користувачів підтримує доступ до мережі і, в той же час, сприяє активному порушенню прав безлічі суб'єктів авторського права [5].

На жаль, законодавцем не передбачається відповідальність хост-провайдерів за перевірку особистих даних особи, якій вони надають послуги, хоча такий підхід суперечить правовій природі правочину. Укладання правочину може мати місце між фізичними особами, юридичними особами, фізичними-особами підприємцям, але ніяк з анонімним, вигаданим ім'ям, не потребуючи документів, що посвідчують особу. Однак,

зважаючи на реалії сьогодення, хост-провайдери без жодних санкцій мають змогу надавати послуги цілком анонімним особам [6].

Таким чином, враховуючи вищезазначене, вважаємо, що наразі значною проблемою є анонімність суб'єкта котрий порушує авторське право, що в свою чергу призводить до неможливості притягнення останнього до відповідальності. До того ж оскільки, на сьогодні чинним законодавством чітко не визначені деякі основні поняття в сфері охорони прав на фотографічні твори, режим їх правової охорони є ускладненим, що в свою чергу негативно впливає на регулювання суспільних відносин у сфері охорони авторського права на цифрові фотографії.

Слід стверджувати про те, що, дійсно, захистити власні інтелектуальні права у мережі Інтернет досить складно. Труднощі виникають як при встановленні особи-порушника, так і при доведенні самого факту порушення. Тож автору не слід недооцінювати важливість факту підтвердження свого авторства на фотографічні твори. Для цього рекомендується зберігати оригінал фотографічного твору, бажано із зазначенням імені чи псевдоніма автора, а також дати створення твору. Оскільки неспроможність доведення авторства є першою проблемою, що фактично унеможлиблює проведення подальших юридичних заходів, спрямованих на захист порушених прав автора.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ. Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
2. Рекомендації щодо забезпечення правомірності створення та використання фотографічних творів. URL:<https://sips.gov.ua/ua/recfoto.html>.
3. Омельченко Г. В., Вітковська Ю. В. Проблематика охорони фотографічних творів нормами авторського права. Юридичний вісник. 2012. № 25. С. 80-84.
4. Дорожко Г. Проблеми охорони та захист цифрових фотографічних творів. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2010. № 4. С. 25-28.
5. Куц Д. Ф., Іванов А. М. Проблеми охорони й захисту прав інтелектуальної власності в Інтернеті. Молодий вчений. 2018. №5 (27). С. 616- 619.
6. Лиска П. О. Захист прав інтелектуальної власності в всесвітній мережі. Молодий вчений. 2017. №11. С. 901-907.